

do nedolžnih otrok nevtrudljivo do l. 1855. Borile so se mnogokrat z pomanjkanjem tudi v najpotrebnejših rečeh, vendar vselej trdno zaupajoče v dobrotlivega Boga, ki svojih nikdar ne zapusti. Vrh tega je še mnogo sester zbolelo in umrlo, posebno med 1844—1846, kar je bilo za novo draštvo tem večja zguba, ker je mnogo truda in skrbi stalo, preden je zamogla ktera „sestra“ učiteljica postati.

Nevtrudljivo skrbni višji pastir škof Zängerle si prizadevajo tudi tu pomagati. Kaj je bil vzrok tako močni umrlosti? Po preiskovanju zdravnikov se je izvedelo, da imajo „sestre“, katerih trud je bil silno velik, premalo čistega zraka, oster prepih, in zraven tega pa malo prostora za sprehanje. Niti „sestre“, niti otroci v konviktu stanujoči se niso zamogli potrebno sprehoditi, kar je v mestih močno potrebno. Bile so prisiljene z deklicami po mestnih ulicah, ali zunaj mesta na sprehod hoditi, kar ima za osebe v duhovskem društvu živeče zopet svoje sitnobe. Pa tistim, ki Boga ljubijo, služi vse k dobremu. Ravno ta nezgoda njih je pripeljala na misel zunaj mesta priličen kraj iskati za učilnico in stanovanje. V Algersdorfu, v vasi, kako malo urico oddaljeni od Graškega mesta, blizu grada Eggenberga, je imel nek g. J. Braininger posestvo na prodaj. V spomladi leta 1844 kupijo „sestre“ toto posestvo za 23.000 gold. Za uboge učiteljice je bil ta znesek velikansk. Da so zamogle (le nekoliko v začetku) to svoto skupaj spraviti, so jim zopet velikodušni darovniki k pomoči prišli, med katerimi se hvaležno imenujejo cesarica Karolina Avgusta, škof Zängerle, Mihael Schwarzl, dekan in nadžupnik Hartberški in v. dr. — Celo posestvo je skupaj merilo okoli 20 plugov. — Sem so hodile „sestre“ za naprej mnogokrat z otroci na sprehod; tu osnovajo tudi malo učilnico za otroke v okolici živeče, ali tako imenovano „filijalo“ — podružnico. — Šolo je kmalu obiskovalo okoli 70 otrok; stariši in otroci so ljubili prijazno učiteljice, ki so s toliko skrbjo vnete bile za mladino.

Sedem let je prva „mati prednica“ Franciška Lampl vodila mlado društvo „šol. sester.“ Po njenem odstopu je bila za „II. mater“ izvoljena Neža Pfund rojena na Tirolskem l. 1820. Mnogi dolgovi, koje so si „sestre“ naložile s nakupom posestva v Algersdorfu, so jih močno stiskali. Pridno so obdelovale za tega voljo novo zemljišče, da so shajati zamogle. Pa pot v Eggenberg je bila predolga, in hod tje je mnogo dragega časa potratil. Večkrat jih je tje in domov gredoče slabo vreme zasačilo, bili so res to dnevi ostre poskušnje za novo društvo. Zarad tega je več „sester“ željo izreklo, naj se „šol. sestre“ popolnem preselijo v Algersdorf, t. j. naj se matiška hiša prestavi tje, in v mestu Gradcu naj bude le podružnica. Toto misel še je med drugim posebno to podpiralo, ker je hiša v mestu silne poprave potrebna postala. Misli in želje slednjic dozoriyo do sklepa, da se glavni sedež „šol. sester“ v Algersdorf prestavi, ter da

se tam sozida hram, ki bude vsem potrebam ustrejal. V letu 1854 pod prednico Nežo Pfund se je stavba hiše začela. Leta 1855 je bil hram dokončan in na den sv. Franciška serafimskega bil je sedež slovesno iz Graškega mesta v Algersdorf prenešen. Kdor velikanski hram „šol. sester“ v Algersdorfu pogleda, prostorne in priprave sobe, pobišje, hleve — mora pripoznati: glej! tu se zopet lahko vidi radodarna božja roka, ki je tistim, kateri Bogu služijo vsikdar k pomoči. Veličastno poslopje je stalo nad 100.000 goldinarjev.

Da so bile „sestre“ v stanu le najpotrebniši denar spraviti, so poprosile višjo oblast za dovoljenje milodare pobirati, kar jim je tudi pripuščeno bilo. Z velikanskim trudom so za pobiranje odločene „sestre“ obhodile daljne in bližnje dežele našega cesarstva, da, celó po nekterih krajih ruske države, ter so prosile za dobrovoljne dare pri prijateljih in sovražnikih mladine.*) Ko je 8. avgusta leta 1858 „prednica mati“ Franciška Pfund umrla, je bil ves dolg poplačan. Dendenešnji je hiša v v Algersdorfu kinč graške okolice, blagoslov in dobrot za deklisko mladino. Od leta 1858—1864 je bila III. „mati“ „šol. sester“ Benedikta Schweinegger, pod ktere vodstvom se je društvo vedno bolj in bolj pomnožilo**) in matiška hiša v Algersdorfu pošilja svoje „hčerke“ na vse strani lepe štajerske dežele, ki delajo in se trudijo za časno in večno srečo dekliske mladine.

(Dalje sledi).

Gospodarske stvari.

Plesniva krma je živalim silno škodljiva.

M. Škodljivi učinki plesnive krme so dostikrat večji nego si marsikteri kmetovavec domisljuje. Plesniva krma pouzrokuje najprej pri živini koliko ali hudo ščipanje po črevih, želodec neha redno prebavljati, truh se jej napne in postane trd ko boben, od živali se izliva vodeno smrdeče blato, čreva se vnamejo, slednjic sledi črni prisad in konečno pogin. Zraven teh bolezni napadajo žival dostikrat krči in mrtoudi podobni tistim prikaznim, ktere se po povžitih močnih strupih večkrat opazujejo. Plesniva krma brejim živalim pokladana je mnogokrat vzrok, da izvržejo. In vendar se pogosto godi, da kmetovavec svojej živini plesnivo krmo pokladajo ne porajtajé na imenovane nevarne nasledke. Dostikrat se poklada živini plesniva krma in gospodar o njeni plesnivosti še niti ne sanja ne. Plesnivec se pri mnogih krminah le v notranjih delih posameznih stebličev nahaja, kakor je to pri votlih in stebličastih rastlinah in pri slabo izprešani prgi najti. Plesniva prga je prežvekovavnej živini že v navadni meri

*) Sedanja mati-prednica „šol. sester“ v Mariboru M. P. ima pri tem pobiranju mnogo in mnogo zaslug.

**) Pri letošnji volitvi „Mater“ je bilo zbranih okoli 80 „sester“, ki imajo volilno pravico. —

pokladana škodljiva in mnogokrat pogubna. Primerilo se je, da so konji, ki so plesnivo seno ali plesniv kruh jedli, hitro poginili. Neobhodno potrebno je tedaj, da gospodar kolikor mogoče skrbi, da mu krma ne splesni. To se pa najbolje zabrani, ako se krma na suhem kraju hranjuje, kjer je zraku pristop ali popolnoma zaprt ali popolnoma odprt. Prava napačnost je pa seno ali slamo za krmo na slabo pokritih podstrešjih nad hlevi hranjevati. Tukaj po soparjih, iz hleva se razširjajočih, krma le prelahko splesni ali celo zgnjije.

Zimska jabelka.

5. Zlati Noble (Lukas XV. 1 b). Golden Noble, tudi rumeni žlahtnik imenovan, je lepo, veliko in žlahtno jabelko plošinate ali kroglaste podobe. Barva jako lepe, gladke, njezne lupine je na drevesu zelenkasto-rumena, pozneje celó rumena z nekaterimi sivimi in rudeče-rujavimi pikami naslikana. Belo, žoltkasto meso ima prijeten, sladko vinsko-kiselnat, majhno rožno dišaven okus. Zori meseca oktobra, in trpi do januarja in do februarja. Ako tudi za namizni sad druge vrste, je vendar zlati Noble zavoljo lepote in velikosti izvrsten kinč za mizo, za gospodarstvo in trženje pa jako cenljiv sad. Drevo raste krepko in se odlikuje po ranem in obilnem donesku. Ker temu drevesu mrzla lega ne škoduje, se lahko priporoča za splošno sajenje. 6. Voltmanova rajneta (Lukas X. 2 a). Woltmann's Reinette. Velik, navadno ploščasto-okrogel, mnogokrat keglji podoban sad. Pri trganju iz drevesa je barva na lupini rumeno-zelena; ter se na ležišču spremeni v svitlo-rumeno z zelenimi progami. Prisolena stran je blede-rudeče pobarvana, in je pri nekaterih jabelkah s karmezin-rudečimi traki prevlečena. Meso je čisto belo, mehko in ima zelo žlahten, dišaven vinsko-sladkorni okus. Zori konec oktobra ali novembra in sad trpi dobro shranjen celó do spomladi. Je kot zanamizen in gospodarstven sad cenljiv. Drevo vzraste do srednje velikosti, vendar krepko in zdravo; evedi pozno ter mu ponočni mraz ali slana malokedaj škoduje. Rodi v vsakej zemlji, tudi v redki peščeni, redno in obilno. Se priporoča za severne, mrzle kraje.

Kako ravnati z mešanim gnojem ali kompostom. Čedalje bolj spoznavajo naši kmetovje — vsaj okoli Maribora vidimo že pogosto kompostne kupe — veliko korist mešanega gnoja ali komposta. Gledé ravnanja ž njim pa ni vse jedno kako se postopa. Prvo, na kar se ima gledati, je njegova popolna godnost, t. j. kompost mora biti dobro zavret, strohnjen in preprhnjen, preden se ž njim gnoji. Do ove popolne godnosti pa je treba več časa čakati in se mora nanošenim kupom potrebni čas privoščiti. Zato ne kaže jeseni gnojiti s takim kompostom, ki se je še le poleti bil skup nametal. Najmanj $\frac{3}{4}$ leta mora kompost zložen ležati, ako hočemo res dobiti mešan

gnoj, a ne zgrnjene in nastrgane blatne sodrge, ki niti ne zasluži imena gnoj. Dobro stori, kdor si priskrbi 3 kompostne kupe. Prvi se še le zлага, drugi prekapa, tretji pa na njivo, vrt ali vinograd spravlja. Dokler kompost vreje, ga je dobro z gnojnico zalivati; potrebno pa je vsaki šesti teden jedenkrat ga prekopati od konca do kraja. Na kompostni kup za narejanje mešanega gnoja se mečejo: prst iz jarkov in mej, smeti iz hiš, dvorišča, drvarnic itd., plevel posebno pirika, odpadki kuhinjski, pominja, ki ni za drugo rabo, plevelno seme pometeno iz škodnjev, parm, senjakov, gnoj iz stranišč, gnojnica, katera se ne porabi za zmačkanje hlevnega gnoja, ožgano apno, pepel, šota, vresje, žaginje, koščena moka itd.

Sejmovi na Štajerskem. 11. novembra v Ormužu; 15. nov. v Središču in v Radgoni.

Sejmovi na Koroškem. 13. nov. v Althofenu, v Bleiburgu, v Špitalu in v Sokovem; 25. nov. v Greifburgu, v Gmündu, in v Glodnici; 27. nov. v Africi; 30. nov. pri sv. Andražu.

Dopisi.

Iz Gornjegagrada. († Č. g. Jožef Florijančič) naš dekan so 2. t. m. umrli. Kdor jih je poznal, mora priznavati, da so bili srčno vneti za blagor sv. Cerkve in za pravo omiko Slovencev, ter resnično „mož po volji božji“, vedno veseli, z malim zadovoljni, pa vsestransko vestni, skrbni dušni pastir. Bili so pri nas v Gornjemgradu 18 let župnik, kder so bolj slabe dohodke imeli, pa vendar ravno njih gostoljubnost je bila daleč znana. — S pomočjo farmanov, ki so jih vsi ljubili in vse po njih volji radi storili, so pripravili našej prekrasnej cerkvi lepo vbrane 4 nove zvonove, 3 nove altarje, druge altarje pa so ozaljšali. Pozidali so novo podružnico na pokopališču, cerkvico sv. Magdalene, kder so vedno djali, da bodo počivali; toda Bog je drugače sklenil. Ko jih je pred 4 leti mrtvuč zadel — ravno po končani službi božji — je po vsej cerkvi glasen jok nastal, ko so jih spred altarja nesti morali. — Od tega časa niso mogli več prav redno, kakor so želeli, svoje težavne službe opravljati. Iskali so zdravja, kder so vedeli i znali. Ker pa le ni bila božja volja, da bi popolnem ozdravili, so se v pokoj podali, da bi, kakor so sami večkrat djali, pri sv. Francišku: na tihem se na srečno smrt pripravljali. — Veselilo nas je farmane, ko smo videli, kako so jih naši nekdanji gg. kaplani čez več let še od daleč obiskovali in gospodje naše dekanije tako radi k njim zabajali; zato je tudi k pogrebu prišlo 18 duhovnov, akoravno je bil pogreb v saboto.

Naj bi Gornjegraščani njih lepih naukov nikdar ne pozabili, duhovni prijatelji pa, kojih so mnogo imeli, naj bi se njih spominjali pri sv.